

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 361/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a zo sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej ADVOKA s. r. o., Komárnická 36, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ľuboš Pejhovský, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 115/2018 a jeho uznesením z 11. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 115/2018 a jeho uznesením z 11. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 6 C 526/1996 z 25. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol návrh sťažovateľky na prerušenie konania a vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej aj „BSM“) tak, že prikázal do výlučného vlastníctva strán hnutelné veci uvedené vo výroku rozsudku každému v zostatkovej hodnote 829,84 € a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke z titulu vyrovnania finančných podielov 6 654,76 €. Stranám uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu spoločne a nerozdielne súdny poplatok 66 € a náhradu trov znaleckého dokazovania v sume 679,01 €. O trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na ich náhradu. Súd prvej inštancie vyporiadal hnutelné veci, ktorých zostatková hodnota nebola sporná, podľa stavu, v akom ich strany užívali. Pri určení rozsahu toho, čo sa zo spoločného majetku strán vynaložilo na zhotovenie rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného, vychádzal súd prvej inštancie z „konkrétne vynaložených investícií“, ktoré znalec vyčíslil sumou 12 313,71 €, ktorú strany relevantným spôsobom nespochybnili.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 62/2017 z 30. januára 2018 potvrdil odvolaniami strán napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Pri posudzovaní rozsahu toho,

čo sa zo spoločného majetku vynaložilo pri zhotovení rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného, sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a dodal, že *«Účelom navrátenia peňazí vynaložených z BSM na majetok jedného z manželov nie je kreovanie akejkoľvek „investície“, ktorá sa stala súčasťou BSM, ale len vrátiť do BSM ako majetkovej podstaty to, o čo bola v určitom bode ochudobnená. Tým, že sa nekreuje investícia ako osobitné aktívum, nemôže dochádzať ani k nárastu, ale ani k poklesu jej hodnoty.»*. Krajský súd uviedol, že pri posudzovaní danej otázky sa riadil záväzným právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v uznesení sp. zn. 8 Cdo 180/2014 z 30. marca 2015, ktorým bolo jeho skoršie rozhodnutie zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Za nenáležitý považoval poukaz sťažovateľky na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 548/2015 zo 17. februára 2016, argumentujúc, že ide o inú situáciu, a teda nárok sťažovateľky môže byť posudzovaný výlučne podľa ustanovenia § 150 druhej vety Občianskeho zákonníka.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom namietala porušenie práva na spravodlivý súdny proces z dôvodu porušenia jej práva *„na ústnosť a bezprostrednosť súdneho konania“* a nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Sťažovateľka tiež namietla nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke rozsahu toho, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo pri zhotovení rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného, a tvrdila, že bolo povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť v súlade s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 548/2015 zo 17. februára 2016. Uviedla, že dovolanie *„je koncipované v intenciách § 421 ods. 1 písm. c/ CSP“*. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), keďže smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

5. Sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré považuje za nepreskúmateľné z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a nerešpektujúce záväzný právny názor ústavného súdu. Sťažovateľka v súvislosti s rozhodovaním najvyššieho súdu o jej dovolaní

poukazuje na princíp právnej istoty a princíp legitímnych očakávaní a konštatuje, že rozhodovanie najvyššieho súdu, ktoré je v protiklade s uvedenými postulátmi, predstavuje porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

6. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd „*bez racionálnej a preskúmateľnej úvahy - anuloval Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 548/2015 z 17. 02. 2016*“, a tým nedodrжал ústavnoprávnu povinnosť dostatočne odôvodniť svoje rozhodnutie. V tejto súvislosti sťažovateľka ďalej argumentovala:

«*Úvaha KS Ba (v jeho rozsudku č. 5 Co 62/2017 zo dňa 30. 01. 2018), ktorú NS SR uznesením č. 8 Cdo 115/2018 z 11. 09. 2019 akceptoval, že rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 548/2015 z 17. 02. 2016 je v pertraktovanej kauze ██████████ nepoužiteľné, lebo hovorí o vydaní bezdôvodného obohatenia (§ 107 OZ) a nie o úhrade toho, čo sa /počas manželstva/ vynaložilo zo spoločného majetku na výlučný majetok jedného z manželov (§ 150 OZ), je scestná. Zákaz bezdôvodného obohatenia ²¹ patrí svojou povahou do kategórie základných a všeobecných právnych princípov, na ktorých stojí od nepamäti celý kontinentálny právny poriadok (cit podľa Nálezu ÚS SR sp. zn. I. ÚS 548/2015 z 17. 02. 2016 - k tomu aj rozhodnutie ECHR v kauze ██████████ v. Poland. Application no. 10373/05). Akcentujeme, že po rozvoде manželstva sa hľadí na investíciu, uskutočnenú počas manželstva z prostriedkov BSM do výlučného majetku jedného z manželov, ako na bezdôvodné obohatenie toho z manželov, ktorý investíciu konzumoval. Podľa § 150 OZ ide o vydanie bezdôvodného obohatenia, lebo „dôvodnosť ponechať si investíciu“ § 150 OZ v spojení s § 451 ods. 2 OZ výslovne vylučuje.*

... *Ak ÚS SR (v Náleze sp. zn. I. ÚS 548/2015 z 17. 02. 2016) formuluje záväzný právny názor, že v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť nie je pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia (dávna) hodnota vynaložených prostriedkov, ale (aktuálny) rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, a to sa vzťahuje na situáciu, keď „investorom“ nebola osoba žijúca s výlučným vlastníkom (cudzej) nehnuteľnosti v manželstve ²², tak vylúčenie tohto riešenia pre situácie, v ktorých ide o manželské spoluzitie „investora“ a výlučného vlastníka (cudzej) nehnuteľnosti, je absurdné. Ergo: ak ústavný súd chce chrániť osoby ktoré neboli manželmi, o to viac musí byť chránený investujúci manžel. Neexistuje právne korektný dôvod*

selektovať určitú skupinu subjektov čo do nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Neslobodno v prakticky rovnakej situácii - akou sa zaoberal ÚS SR v cit. náleze - diskriminovať osobu, ktorá - po rozvoze manželstva a pri investovaní zo spoločného majetku manželov do výlučného majetku bývalého partnera - žiada uhradiť/vydať to, o čo sa partner po rozvoze /ktorému ostala zveľadená vec/ bezdôvodne obohatil.

... Principiálne predsa platí prerogatív ochrany rodiny. Ústava SR v čl. 41 ods. 1 zakotvuje, že Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru, pričom manželstvo a rodina sú pod ochranou zákona.

... NS SR ignorovaním, ba negovaním záväzného právneho názoru ÚS SR vyjadreného v Náleze ÚS SR sp. zn. I. ÚS 548/2015 z 17. 02. 2016 konkrétne porušil čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.»

7. S poukazom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom č. 8 Cdo 115/2018 porušil právo [REDAKOVANÉ]..., aby sa jej vec spravodlivo prerokovala.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8 Cdo 115/2018 z 11. 09. 2019 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom č. 8 Cdo 115/2018 z 11. 09. 2019 prikazuje sa konať bez zbytočných prietáhov.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ]... trovy konania tak, ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu...“

8. Vzhľadom na nejednoznačnosť petitu ústavnej sťažnosti ústavný súd listom z 30. júla 2020 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti. Na výzvu ústavného súdu reagoval právny zástupca sťažovateľky podaním doručeným ústavnému súdu 5. augusta 2020, v ktorom zotrval na pôvodnom znení petitu ústavnej sťažnosti a súčasne uviedol:

„Tvrdíme, že petit je formulovaný procesnoprávne riadne a náležite.

... aspekty protiústavnosti cit. uznesenia NS SR (č. 8 Cdo 115/2018 z 11. 09. 2019) –

sú prezentné v rovine porušenia základných práv sťažovateľky [REDAKOVANÉ] podľa čl. 127 Ústavy SR v spojení s čl. 46 ods. 1 a čl. 6 Dohovoru¹ - teda základného, ústavou republiky garantovaného práva na súdnu ochranu, na spravodlivý súdny proces s povinným a nevyhnutným zachovaním princípov právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania justície.“

9. Vec napadla ústavnému súdu 17. októbra 2019 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka.

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.

(ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

18. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

19. Ústavný súd, vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ktorým je viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde), ako aj z podstaty námietok formulovaných sťažovateľkou v obsahu ústavnej sťažnosti a v podaní doručenom ústavnému súdu 5. augusta 2020, vymedzil predmet konania pred ústavným súdom ako sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 115/2018 a jeho napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

20. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka nepreskúmateľnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorým najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľky. Podľa sťažovateľky najvyšší súd napadnutým uznesením „negoval“ záväzný právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze sp. zn. I. ÚS 548/2015 zo 17. februára 2016, v dôsledku čoho porušil princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

22. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

23. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

24. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov [porovnaj napr. Helle v. Fínsko, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) z 19. 12. 1997, bod 60; Rajkovič v. Chorvátsko, č. 50943/99, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 3. 5. 2001, bod 2].

25. Princíp právnej istoty je integrálnou súčasťou generálneho princípu právneho štátu (PL. ÚS 12/05) zaručeného v čl. 1 ods. 1 ústavy. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že budú ich správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09). Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach

zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

26. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018).

27. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia predovšetkým uviedol:

«Žalobkyňa uviedla, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke, ktorá je dovolacím súdom a ústavným súdom rozhodovaná rozdielne, keď podľa ústavného súdu (nález sp. zn. I.ÚS 548/2015) v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť nie je pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia (dávna) hodnota vynaložených prostriedkov, ale (aktuálny) rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, a to sa vzťahuje na situáciu, keď investorom nebola osoba žijúca s výlučným vlastníkom nehnuteľnosti v manželstve. Podľa žalobkyne ide o rovnakú situáciu aj pri manželskom spolužití investora a výlučného vlastníka nehnuteľnosti a dovolací súd preto rozhodol rozdielne vo veci sp. zn. 8 Cdo 180/2014, v ktorej dospel k záveru, že pre veci a práce, ktoré boli vynaložené v čase minulom do ostatného majetku jedného z manželov z bezpodielového spoluvlastníctva manželov je určujúca cena v čase, kedy boli vynaložené.

Dovolací súd v uznesení z 30. marca 2015 sp. zn. 8 Cdo 180/2014 (ktorým bolo zrušené skoršie rozhodnutie odvolacieho sudu z 12. novembra 2013 sp. zn. 5 Co 198/2013, 5 Co 199/2013, 5 Co 200/2013 v jeho potvrdzujúcom výroku vychádzajúcom zo záveru, že pri určení rozsahu toho, čo sa zo spoločného majetku účastníkov vynaložilo pri zhotovení rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného bolo potrebné vychádzať z rozdielu medzi všeobecnou hodnotou nehnuteľnosti žalovaného ku dňu vzniku manželstva strán a jeho všeobecnou hodnotou ku dňu zániku ich manželstva), okrem iného uviedol, že z ustanovenia § 150, druhá veta Občianskeho zákonníka vyplýva, že v prípade investícií z BSM do ostatného majetku jedného z nich, sú prostriedkami, ktoré je tento manžel povinný nahradiť, prostriedky skutočne vynaložené na tieto investície („..., čo sa zo spoločného majetku vynaložilo...“). Pri ich zisťovaní sa vychádza z ceny vecí a prác vložených do jeho ostatného majetku v čase, kedy boli vynaložené, a nie zo všeobecnej hodnoty zhotovenej veci v oddelenom majetku jedného z manželov. Poukázal v tejto súvislosti aj na iné skoršie rozhodnutia dovolacieho súdu (uznesenia 26. júna 2012 sp. zn. 6 MCdo 10/2011 a z 27. marca 2014 sp. zn. 1 MCdo 12/2011). Ďalej dôvodil, že ak zákon ustanovuje, že treba nahradiť, čo bolo vynaložené, tak už z jazykového výkladu vyplýva, že ide o náklady, ktoré boli vynaložené v čase minulom a jeho výška ku dňu zániku manželstva ani ku dňu vyporiadania BSM nie je inak modifikovaná. Tým, čo je povinný nahradiť jeden z manželov v prípade investícií do jeho ostatného majetku z BSM, sú teda finančné prostriedky na tieto investície skutočne vynaložené. Ak ide o obstaranie vecí, ktoré boli zabudované do domu jedného z manželov, prípadne o náklady na prácu s tým spojené, potom určujúce sú ceny týchto vecí a prác v čase, kedy boli vynaložené. Zákonodarca vychádza z toho, že manželia spoločne vynaložili spoločné prostriedky na ostatný majetok jedného z nich, a boli s týmto jeho použitím uzrobení a vedomí si toho, že ich „vrátenie do bezpodielového spoluvlastníctva“ bude prichádzať do úvahy len pri jeho vyporiadaní. Potom, pravda, v skutočne vynaloženej výške, nie teda v cene zabudovaných vecí a vynaloženej práce, ktoré by mali ku dňu zániku manželstva, resp. ku dňu rozhodovania súdu, to znamená, že ani v prípadne vyššej cene, ale ani nižšej cene. Práve princíp vyporiadania spočívajúci v tom, že sa tak vyporiadava to, čo bolo manželmi v zhode vynaložené na ostatný majetok jedného z manželov, tiež vylučuje, aby také vyrovnanie bolo nemorálne. Poukázal v tejto súvislosti

aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 20. decembra 2000 sp. zn. 22 Cdo 2655/98 a na to, že aj v právnej teórii sa jednoznačne vykladá ustanovenie § 150, druhá veta O.z. tak, že pre posúdenie výšky náhrady toho, čo sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na oddelený majetok jedného z nich (a naopak), nie je rozhodujúce, o akú sumu sa jeho majetok investíciami zhodnotil, ale to, aká suma sa na tento účel skutočne vynaložila z ich spoločných prostriedkov (Vojčík, P. a kolektív. Občiansky zákonník, stručný komentár, tretie, doplnené a prepracované vydanie, IURA EDITION, 2010, str. 404). Pre posúdenie výšky náhrady je rozhodná čiastka, ktoré bolo zo spoločného majetku vynaložená s tým z neho odčerpaná, v žiadnom prípade teda hodnota takto vytvoreného diela (Češka, Z. a kolektív, Občianský zákonník. Komentár, Praha - Panorama - 1987, díl I., str. 534)

Otázka posudzovania rozsahu toho, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na ostatný majetok bývalého manžela nie je v rozhodnutiach dovolacieho súdu riešená rozdielne. Dovolaciemu súdu nie je známe iné odlišné rozhodnutie dovolacieho súdu o tejto otázke; naostatok ani žalobkyňa takéto iné rozhodnutie dovolacieho súdu [rozumej také rozhodnutie, ktoré možno zahrnúť do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (pozri R 71/2018)] neuvádza.

Takým iným rozhodnutím odlišne rozhodujúcim danú otázku nie je nález ústavného súdu zo 17. februára 2016 zn. I. ÚS 548/2015, ktorý v konkrétnych okolnostiach ním posudzovaného prípadu (sťažovateľka vynaložila na nehnuteľnosť žalovanej určité majetkové hodnoty vo forme výmeny okien a dverí, čím nehnuteľnosť zhodnotila) ustálil, že v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť je pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia nie hodnota vynaložených prostriedkov, ale rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, pretože podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť vydané všetko, čo bolo nesprávne získané. Poukázal pritom na rozhodnutie č. 26/1975, s. 144 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Dovolací súd súhlasí so záverom odvolacieho súdu, že v prípade riešenom nálezom „ide o inú situáciu, vzťah z bezdôvodného obohatenia, ktorý závisí od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka) ... V súdnej veci o takýto prípad nešlo, nárok žalobkyne môže byť posudzovaný výlučne

v kontexte (špeciálneho) ustanovenia § 150, druhej vety Občianskeho zákonníka.“ Na doplnenie uvedeného dovolací súd si dovoľuje opätovne poukázať na to, že pri riešení osudu prostriedkov vynaložených zo spoločného majetku na ostatný majetok bývalého manžela pri vyporiadaní BSM zákonodarca vychádza z toho, že manželia spoločne vynaložili spoločné prostriedky na ostatný majetok jedného z nich, a boli s týmto jeho použitím uzročení a vedomí si toho, že ich „vrátenie do bezpodielového spoluvlastníctva“ bude prichádzať do úvahy len pri jeho vyporiadaní. Potom, pravda, v skutočne vynaloženej výške, nie teda v cene zabudovaných vecí a vynaloženej práce, ktoré by mali ku dňu zániku manželstva, resp. ku dňu rozhodovania súdu, to znamená, že ani v prípadne vyššej cene, ale ani nižšej cene. Práve princíp vyporiadania spočívajúci v tom, že sa tak vyporiadava to, čo bolo manželmi v zhode vynaložené na ostatný majetok jedného z manželov, tiež vylučuje, aby také vyrovnanie bolo nemorálne. Pre posúdenie výšky náhrady je teda rozhodujúca výška skutočne vynaložených nákladov, nie hodnota, o ktorú sa oddelený majetok investíciami zhodnotil. Táto investícia sa nevracia vo vyššej ani nižšej sume, než ako bola vynaložená. Zhodnotenie oddeleného vlastníctva manžela nemá vplyv na výšku podielov pri vyporiadaní (pozri tiež Števíček, M. a kolektív, Občiansky zákonník I, komentár, C.H.Beck, 2015, str. 1140). Ustanovenie § 150 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje vyporiadanie BSM je kogentnej povahy; to znamená že súd sa nemôže od tejto úpravy odchýliť.

Táto náhrada sa určuje pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa osobitného ustanovenia § 150, druhá veta Občianskeho zákonníka a táto náhrada nemá znaky bezdôvodného obohatenia podľa § 451 nasl. Občianskeho zákonníka získaného vynaložením prostriedkov na cudziu nehnuteľnosť, pri určení ktorej pohľadávka (ktorá nemá svoj pôvod v BSM) sa vychádza z iných hodnôt, z hodnoty nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej. Nález ústavného súdu zo 17. februára 2016 zn. 1. ÚS 548/2015 nie je teda iným rozdielnym rozhodnutím v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.»

28. Ústavný súd, poukazujúc na odôvodnenie napadnutého uznesenia, konštatuje, že nezistil svojvoľný postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru, ktorému preto nemožno vyčítať nedostatok či nepresvedčivosť, a to ani vo vzťahu k spôsobu vysporiadania sa najvyššieho súdu s nálezom ústavného súdu, na potrebu aplikácie ktorého sťažovateľka poukazovala v dovolacom konaní. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia dospel k záveru, že citovaný nálež ústavného súdu nie je iným rozhodnutím v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, v ktorom by dovolací súd rozhodol o tej istej právnej otázke rozdielne. Dovolací súd sa tak stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že rozhodnutie ústavného súdu vychádza z iných skutkových okolností prípadu, na ktoré je potrebné aplikovať ustanovenia o bezdôvodnom obohatení (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka), pričom nárok sťažovateľky môže byť posudzovaný výlučne podľa ustanovenia § 150 druhej vety Občianskeho zákonníka, z ktorého je potrebné vychádzať pri vyporiadaní BSM. Vo vzťahu k právnej otázke, ktorá bola v spore relevantnou, teda z akej hodnoty sa vychádza pri vyporiadaní toho, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na majetok vo výlučnom vlastníctve žalovaného, najvyšší súd poukázal na svoje skoršie rozhodnutia, ako aj na svoj v konaní skôr vyslovený záväzný právny názor.

29. Ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal všetkými pre vec právne významnými skutočnosťami a dostatočným spôsobom sa vysporiadal s námietkami sťažovateľky uvedenými v dovolaní. S poukazom na vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že spôsob aplikácie ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP najvyšším súdom nevykazuje znaky svojvoľnosti či arbitrárnosti. Napadnuté uznesenie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie a ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľky ako neprípustné a že pri tom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivý súdny proces.

30. Keďže, ako už bolo uvedené, citovaný nález ústavného súdu, ktorý mal byť podľa sťažovateľky aplikovaný na jej prípad, vychádzal z iných skutkových okolností prípadu, nemohlo postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením dôjsť ani k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia ako imanentnej súčasti základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

31. S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky sa javia nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani jej práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

32. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu